

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_15617

**173ο
ΟΜΑΔΑ Α****ΘΕΜΑ Α1**

1α. Να επιλέξετε και να γράψετε την ορθή απάντηση για καθεμιά από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

(μονάδες 10)**I. Η γνωσιολογία ως κλάδος της φιλοσοφίας έχει ως αντικείμενο:**

- α.τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας
- β.τη γνώση και τη δυνατότητα απόκτησής της
- γ.τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας
- δ.τους κανόνες της ορθής σκέψης

Σωστή απάντηση: β

II.Νομιναλισμός ή ονοματοκρατία είναι η θεωρία σύμφωνα με την οποία:

- α.οι καθολικές έννοιες δεν είναι δυνατόν να υπάρχουν με κανένα τρόπο
- β.οι καθολικές έννοιες υπάρχουν μόνο στον κόσμο των ιδεών
- γ.οι καθολικές έννοιες προκύπτουν μέσα από νοητική αφαίρεση
- δ.οι καθολικές έννοιες υπάρχουν ως χωριστές ιδιότητες

Σωστή απάντηση: α.

III.Σκεπτικοί ή σκεπτικιστές ονομάζονται οι φιλόσοφοι που:

- α.σκέπτονται σε βάθος κάθε φιλοσοφικό ερώτημα
- β. αποδέχονται ότι οι περισσότεροι άνθρωποι διαθέτουν ασφαλή κρίση
- γ.πιστεύουν ότι δεν είμαστε σε θέση να κρίνουμε ποιες εντυπώσεις και ποιες κρίσεις θα έπρεπε να εμπιστευόμαστε
- δ.πιστεύουν ότι διαθέτουμε ασφαλή κριτήρια για να αποφασίσουμε αν και πότε γνωρίζουμε την αλήθεια

Σωστή απάντηση: γ.

IV.Ο κλάδος της φιλοσοφίας που ονομάζεται μεταφυσική πήρε το όνομά του από:

- α.τον σκεπτικό Αινησίδημο
- β.το φιλοσοφικό έργο του Καντ

γ.το σύγγραμμα Μετά τα Φυσικά του Αριστοτέλη
δ.τον πλατωνικό διάλογο Πολιτεία

Σωστή απάντηση: γ.

V.«Η μεγαλύτερη δυνατή ωφέλεια για τον μεγαλύτερο αριθμό ατόμων» ως αρχή:

- α.είναι το θεμέλιο της κατηγορικής προσταγής του Καντ**
- β.είναι ο σκοπός των πράξεών μας κατά τον ωφελιμισμό**
- γ.μας επιτρέπει, αν την ακολουθήσουμε, να πετύχουμε το σωστό μέτρο στη ζωή μας**
- δ.μπορεί να επιτευχθεί μόνον από συνετούς και ενάρετους ανθρώπους**

Σωστή απάντηση: β.

1β.Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: αξιολογία, ορθολογισμός (ρασιοναλισμός), καθολικές έννοιες.

(μονάδες 15)

Αξιολογία= αποτελεί βασικός κλάδος της φιλοσοφικής αναζήτησης που καλύπτει τους προβληματισμούς της πρακτικής φιλοσοφίας στο σύνολό της. Όταν θέλουμε να βρούμε αρχές που να ρυθμίζουν τις πράξεις μας και να μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας, ενδιαφερόμαστε για την πρακτική φιλοσοφία. Επειδή στην πρακτική φιλοσοφία μιλάμε συνήθως για αξίες που μας κατευθύνουν και που θέλουμε να πραγματώσουμε, αυτός ο κλάδος ονομάζεται αξιολογία.

Ορθολογισμός (ρασιοναλισμός)= Α) είναι γνωσιολογική θεωρία σύμφωνα με την οποία διαθέτουμε ουσιώδη a priori γνώση του κόσμου. Η πραγματική γνώση του κόσμου μάς παρέχεται από τον λόγο ή το νου και όχι από τις αισθήσεις. Β) είναι χαρακτηριστικό της στάσης ζωής και κάθε επιμέρους τοποθέτησης που δίνει έμφαση στη λογική και υποβαθμίζει το συναίσθημα.

Καθολικές έννοιες= ο Αριστοτέλης τις ονομάζει «καθόλου». Οι καθολικές έννοιες δεν είναι πράγματα ξεχωριστά από τα φυσικά αντικείμενα, αλλά προκύπτουν από αυτά μέσω νοητικής αφαίρεσης. Είναι οι λέξεις που περιλαμβάνουν τα κοινά και σταθερά χαρακτηριστικά όλων των ομοειδών έμβιων ή άβιων όντων, παραλείποντας τα διαφορετικά και συγκεκριμένα. Σχηματίζουμε δηλ. στο νου μας την καθολική έννοια της λευκότητας για παράδειγμα, όταν από διάφορα λευκά αντικείμενα αφαιρέσουμε όλες τις άλλες ιδιότητες και κρατήσουμε μόνο την ιδιότητα του λευκού.

ΘΕΜΑ Α2**2α. Να αναδιατυπώσετε σύντομα τη βασική θέση του λειτουργισμού.****(μονάδες 12)**

Ο λειτουργισμός είναι μια θεωρία για τη φύση των νοητών και γενικότερα των ψυχικών φαινομένων, η οποία είναι εμπνευσμένη από το πρότυπο του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Κατά τη θεωρία του λειτουργισμού, ο ανθρώπινος εγκέφαλος λειτουργεί όπως το λογισμικό του συστήματος ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή. Αυτό που ονομάζουμε πνεύμα, νου ή ψυχή είναι ένα μηχανικό σύνολο λειτουργιών με τις οποίες ο εγκέφαλος επεξεργάζεται τα δεδομένα και δίνει τις απαντήσεις. Πιο συγκεκριμένα, η συνείδηση παρομοιάζεται με το λογισμικό (software) ενός υπολογιστή, ενώ το σώμα παρομοιάζεται με το υλικό από το οποίο είναι φτιαγμένος ο υπολογιστής (hardware). Δηλ. η ψυχή, το πνεύμα ή ο νους επεξεργάζεται τα «εισερχόμενα δεδομένα» (input), δηλ. τα αισθητηριακά ερεθίσματα, και έτσι «παράγονται αντιδράσεις» (output) του οργανισμού, δηλ. οι πράξεις και γενικά η συμπεριφορά μας. Ο λειτουργισμός αποτελεί μια υλιστική θεωρία, αφού οι συνειδησιακές λειτουργίες δεν μπορούν να ενεργοποιηθούν χωρίς υλική πραγμάτωση. Σύμφωνα με τον λειτουργισμό, συνείδηση μπορούν να «παραγάγουν» όχι μόνο τα ανθρώπινα κύτταρα και η οργανική ύλη, αλλά και τα ηλεκτρονικά κυκλώματα ενός ρομπότ.

2β. Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στους όρους «τέχνη» και «καλές τέχνες»;**(μονάδες 13)**

Στην αρχαιότητα, ο όρος «τέχνη» δήλωνε την απλή κατασκευή, τη δημιουργία ενός νέου αντικειμένου, η οποία βέβαια απαιτούσε κάποια ικανότητα ή δεξιότητα. Δεν γινόταν καμία διάκριση ανάμεσα στη δραστηριότητα ενός τεχνίτη, που κατασκευάζει αντικείμενα χρήσιμα στην καθημερινή ζωή, και σ' εκείνη ενός καλλιτέχνη, που ενδιαφέρεται κυρίως για την αισθητική ποιότητα των δημιουργημάτων του, παρόλο που φυσικά υπήρχαν ποιητές, ζωγράφοι, μουσικοί, των οποίων στόχος ήταν να προκαλέσουν απόλαυση με το έργο τους. Η διάκριση αυτή αναδείχτηκε συνειδητά στα νεότερα χρόνια, οπότε και διαμορφώθηκε και η έννοια των «καλών τεχνών». Οι «καλές τέχνες» λοιπόν αποτελούν μια αυτόνομη δραστηριότητα, η οποία διαφοροποιείται από την επιδίωξη της γνώσης, αλλά και από την εξυπηρέτηση των πρακτικών αναγκών της καθημερινής ζωής. Ωστόσο, στα νεότερα χρόνια, όταν χρησιμοποιούμε τον όρο «τέχνη» εννοούμε την καλλιτεχνική δημιουργία και έκφραση, δίνοντας έμφαση στην αισθητική εμπειρία, στη σχέση της με το ελεύθερο παιχνίδι του νου, της κρίσης και κυρίως της φαντασίας του ανθρώπου, ανεξάρτητα από οποιονδήποτε πρακτικό σκοπό. Η τέχνη διαφοροποιείται από την ομμόριζή της λέξη «τεχνική» που δηλώνει τη δημιουργία ενός έργου πρωτότυπου αλλά που έχει χρηστική αξία και λειτουργεί ως εργαλείο.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου